

Tutkijapalvelut ja tietoasiantuntijan työ yliopistokirjastossa

Informaatikko Marja Kokko

Tutkijapalvelut Jyväskylän yliopiston kirjastossa

- Tutkijapalveluiden työryhmä aloitti puolivirallisen toimintansa kesällä 2010
- Toiminnan kannalta merkittävä oli Jyväskylän yliopiston kirjaston tutkijapalveluiden kehittämissuunnitelma, joka saatiin valmiiksi **helmikuussa 2011**.

- Dokumentin visioinnissa todettiin, että:
 - **Jyväskylän yliopiston kirjasto on yliopiston keskeinen tutkimusinfrastrukturi.**
 - **Tutkimusinfrastruktuurilla tarkoitetaan kirjaston tuottamien ja hankkimien tutkimustyön mahdollistavien aineistojen ja palvelujen kokonaisuutta.**
 - **Kirjaston tutkijapalvelut integroituvat tiedon tuotannon prosesseihin korkeatasoisena informaatioympäristönä, joka tukee tutkijoita ja tutkimusryhmiä työn ideointi- ja aloitusvaiheesta tutkimustulosten julkaisemiseen ja julkaisujen vaikuttavuuden arviointiin asti.**
 - **Kirjaston tutkijapalvelut tukevat yliopiston tutkijoiden tutkimustyötä, sen näkyvyyttä ja vaikuttavuutta sekä kansallisilla että kansainvälisillä julkaisufoorumeilla.**

Tutkijapalvelut Jyväskylän yliopiston kirjastossa

Tutkijapalveluiden kehittämissuunnitelman vahvuudet ja puutteet:

- Liikkeelle lähtö varsin yleinen ja konkretisoimaton, varsinkin kun puhe kohderyhmistä (tutkijat, tutkimusryhmät)
 - Tätä epämääräisyyttä on osattu viilata paremmin kohderyhmät huomioiden!
 - Myös suunnitelman muut väljät kohdat ovat konkretisoituneet matkan varrella
 - Väljyys on kuitenkin tarkoittanut myös sitä, että suunnitelmaa ei ole tarvinnut vielä päivittää kokonaan!
- Suunnitelman kestävimmit / vaikutukseltaan laajimmat osuudet liittyvät rinnakkaistallentamisen ja yliopiston julkaisuarkiston JYXin kehittämiseen.
- Onnistuttu tavoittamaan ennen kaikkea ihmistieteilijät tutkimusprosessin hallintaan liittyvissä koulutuksissa.
- Onnistuttu jatkuvasti kehittämään yhteistä tietopääomaa ← tutkijapalvelutyöryhmän jäsenten tiivis ja mutkaton yhteistyö
- Kirjaston järjestämät seminaarit vahvistavat ennen muuta omaa osaamista
 - Tutkijapalveluiden edustajat alustajina (valmistautuminen ja perehtyminen)
 - Ulkopuoliset puhujat vahvistavat osaamista (kaikkea ei tarvitse osata itse)
 - Vahvistettu yhteistyötä sekä yliopiston sisällä eri toimijoiden että yo:n ulkopuolisten toimijoiden kesken
- Tähän mennessä pidetty kolme yliopistoyhteisölle + ulkopuolisille tarkoitettua laajaa seminaaria:
 1. [Tietoisku ja tiedejulkaisemisesta 8.12.2010](#)
 2. [Kirjoita ja julkaise 3.2. ja 10.2. 2012](#)
 3. [Tieteen julkisuus 12.4.2013](#)

Poimintoja kirjaston tutkijapalvelutyöstä

Työryhmän varsinainen arkinen toiminta:

- Säännöllisen epäsäännöllinen kokoustaminen ja muistioiden jakaminen sisäisen tiedotuslehden kautta kirjastoyhteisölle.
- **Päivittäinen tiivis yhteistyö** (olemme kaikki samassa rakennuksessa ja työhuoneemme sijaitsevat suhteellisen lähellä toisiamme).
- **Yhteisen ymmärryksen ja asiantuntijuuden ylläpitäminen** sekä kahvipöytäkeskusteluissa että sähköpostiviestien avulla. Jaamme mm. mielenkiintoiset julkaisut, seminaaritiedotteet jne. yhteisen sähköpostilistan kautta.
- Työryhmän kokoonpano helpottaa puhetta ja päätöksiä: yksi väitellyt, kaksi väitöstyötä valmistelevaa, yksi rautainen pitkänlinjan tietoasiantuntija ja yksi taitava tekninen osaaja! → runsaasti toimintavalmiutta ja laaja-alaista näkökulma sekä tutkimustyöhön että yliopiston organisaatioon.

Poimintoja kirjaston tutkijapalvelutyöstä

Tutkijapalveluiden kehittämistyössä edetty mm. tutkijakoulun kevään 2012 kyselystä saadun palautteen pohjalta:

1. Koulutukset suomeksi ja englanniksi (JY:ssä noin 1 700 jatko-opiskelijaa, josta 82 % kotimaisia ja 18 % ulkomaisia). Kv-opiskelijat hyödyntävät määräänsä suhteutettuna paljon kirjaston koulutuksia.
2. Verkkosivu-uudistus : auttaa mm. etäopiskelijaa hyödyntämään kirjaston koulutusmateriaaleja, jotka on tallennettu JYXiin.
3. Ad Hoc –koulutuksien avulla voidaan tarttua ajankohtaisiin aiheisiin (jotka eivät välttämättä edellytä jatkuvaa kurssitoimintaa. Syksyllä 2013 Uusi JYKDOK ja JUULI, pitänee jatkaa keväällä 2014!)

Uusia palvelumuotoja tutkijoille ja tutkimusryhmille:

- Konsultaatiopalvelua tiedekuntien tutkimusavustajille ja julkaisukoordinaattoreille (humtdk)
- Konsultaatiota tutkimusryhmille (humtdk)
- Mm. SA:n rahoitusta hakeville tukea tutkijan oman tutkimuksen arvioinnissa ja esim. H-ideksin tarkamisessa.
- Helpotettu tutkijoiden mahdollisuutta lähestyä kirjaston palveluita ”Kysy tutkijapalveluilta” lomakkeella, joka kirjaston pääsivulla.
- Usein kysyttyä: Mistä lehti/artikkeli, joka ei kuulu kirjaston kokoelmiin, lehtitilauksia laitoksille, miten saan artikkelin auki (tutkijoiden vaikea ymmärtää embargoaikoja), mistä yksittäisen lehden numero tai vuosikirjan yksittäinen numero, johon tutkija onnistunut saamaan julkaisunsa jne. eli hyvin simppeleitä kysymyksiä.

Poimintoja kirjaston tutkijapalvelutyöstä

Tutkijapalvelut kirjaston sisäisenä toimintana ja osaamisen vahvistajana:

- Kirjaston tutkijapalveluiden järjestämät koulutukset ovat avoimia koko yliopiston henkilökunnalle.
- Yksinomaan kirjaston sisäistä henkilökuntakoulutusta ollut vähän: Keskustelutilaisuuksia mm. Kansalliskirjaston tutkijoille suunnatusta kyselystä e-aineistojen käytöstä (syksy 2011), Open Access –asioista, JUFOna jne.
- Tietopalvelutoimistossa alkoi syksyllä 2013 projekti, jonka tarkoituksena on tutustaa talon jokainen informaatikko asioihin, jotka nousevat esille erityisesti sekä koulutustilanteissa että keskusteluissa tutkijan / tutkimusryhmien kanssa.
- **KIRJASTON SISÄISTÄ KOULUTUSTA EHDOTTOMASTI LISÄTTÄVÄ!**
← Resurssit tutkijapalveluissa käyvät vähiin, kun uusia tehtäviä ja uudenlaista osaamista tulossa koko ajan lisää! Mistä data informaatikon osaamista jne?

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON KIRJASTO TUTKIJAPALVELUT

IDEOI JA TUTKI

Oman alasi tietoaasiantuntijat ovat tukenasi, jotta tutkimusideasi jalostuu relevantiksi tutkimuskysymykseksi ja opit tunnistamaan keskeiset tiedonlähteet. Neuvottele räätälöidystä tiedonhankinnasta koulutuksesta tutkimusryhmällesi. Tee hankintatiedotus.

JULKAISE

Kokoa julkaisuasi JYX-julkaisuarkistoon. Näin ne säilyvät yhdessä paikassa ja muutkin löytävät ne helposti. Julkaise tutkimuksesi Jyväskylän yliopisto sarjoissa.

NÄY JA VAIKUTA

Tietoaasiantuntijoidemme opastuksella opit tunnistamaan avaintekijät tutkimuksesi näkyvyyden, vaikutavuuden ja löydettävyyden tauluilla.

Tutkijapalvelut: Marja Kokko, marja.kokko@jyu.fi, 040 8053 780

Jyväskylän yliopiston kirjaston koulutus tohtorikoulutettaville, tutkijoille ja henkilökunnalle
<https://kirjasto.jyu.fi/tiedonhaku/koulutuskalenteri>

Kirjaston koulutus Jyväskylän yliopiston tutkijakoulun yleisten valmiustaitojen ohjelmassa
<https://www.jyu.fi/opiskelu/tohtorikoulutus/yleisopinnot>

5.11.2013

Marja Kokko

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON KIRJASTO

Kirjasto osana Jyväskylän yliopiston tutkijakoulua ja tiedekuntien tohtorikouluja

Jyväskylän yliopiston tutkijakoulu (1 kpl)

- 1.8.2011 [Jyväskylän yliopiston tutkijakoulu](#) → kirjaston tutkijapalveluiden kehittämisen painopisteeksi otettiin jatko-opiskelijat ja heidän väitöskirjaprosessin tukeminen
- Kirjasto mukana kehittämässä yleisten valmiustaitojen opintokokonaisuutta. Varsinkin toiminnan alkuvaiheessa paljon keskustelua siitä, miten eri toimijoiden koulutukset saadaan yhteen ja mahdollisesti vielä tarjoiltuna niin, että kurssit muodostavat jatkumon
- Tässä vielä paljon tekemistä - näyttäytyy jatko-opiskelijalle pirstaleisena.
- Kirjastolla omat suosituksensa, missä opintojen / tutkimustyön vaiheessa koulutuksiin kannattaisi osallistua.
- Kirjasto edustaa tutkijakoulussa tutkimuksen [teknisiä valmiustaitoja](#)
- Tutkijakoulun toiminnan käynnistämisestä lähtien kirjasto mukana yleisinfoissa, joita järjestetty kaksi kertaa vuodessa (Tilaisuudet on tallennettu oy:n Moniviestimeen, josta katsottavissa jälkikäteen).

Kirjaston yhteistyö tiedekuntien tohtorikoulujen kanssa

Tiedekuntien tohtorikoulut (jokaisessa tiedekunnassa vähintäänkin 1 koulu)

- Pitkäaikaisin yhteistyö humanistisen tiedekunnan kanssa
- Nyt toiminta käynnistynyt myös liikuntatieteellisen tiedekunnan kanssa
- Tiedekunnilla lisääntyvää kiinnostusta kirjaston koulutuksia kohtaan alun kankeuden jälkeen ← tohtorikoulujen yleisopintoihin tullut mitä ilmeisemminkin väljyyttä
- Kirjaston tutkijapalveluiden koordinaattori verkostoitunut tohtorikoulujen koordinaattoreiden kanssa – pidetään huoli siitä, että kirjaston koulutukset esillä tiedekuntien sivuilla jne.

Kirjasto yhteistyössä tutkimushallinnon kanssa

- Yhteistyö yo:n tutkimushallinnon kanssa on ollut vähistä suhteessa muuhun toimintaan yo:n sisällä
 - aikaisemmin satunnaista konsultaatiota ja mukavia kahvipöytäkeskusteluja
- Nyt parhaillaan konkretisoitumassa:
 - ← Tutkimuksen näkyvyydestä kilpailuvaltti (kv- rankinginlistat)
 - ← Tutkimustiedonkeruusta aikaisempaa tärkeämpää (rahoitus)
 - ← Kirjastolla osaamista, joka ei ole tutkimushallinnon asiantuntijapalveluiden ydintoimintaa → yhteistyöstä hyötyä

Tietoasiantuntijatyö yliopistokirjastossa

- Edellä esitetty tietoasiantuntijan arkipäiväistä työtä
- RIITTÄÄKÖ NYKYINEN OSAAMINEN TULEVAAN?
- Mitä sanapilvet kertovat tietoasiantuntijatyön painopisteistä viimeisten vuosien aikana?
 - Pilvestä erottuvat: verkkoaineistot, Open Access, rinnakkaistallentaminen, tiedonhaku, arviointi, JUFO jne.
- Tietoasiantuntijan työ ei ole omassa työhuoneessa istumista → on mentävä mukaan, vaikka ei pyydettäisikään ja käytettävä puheenvuoroja, kun kysymys omaa työtä sivuavista asioista = tietoasiantuntijuutta.
- Vaikea nähdä, mitä tietoasiantuntijan työ on, jos sitä ei suhteuteta muuhun akateemiseen asiantuntijuuteen.
- Jyväskylän yliopiston kirjaston tietoasiantuntijat saaneet lisänäkyvyyttä mm. osallistumalla yliopiston pedagogiseen kehittämistyöhön (Interaktiivisen opettamisen ja oppimisen hanke) ja plagiaatintunnistus –työryhmän työhön → puhutaan yliopistoyhteisön kanssa siitä, mitä on kirjaston tietoasiantuntijan osaaminen ja mitä kirjasto voi tehdä.

Tietoasiantuntijatyö yliopistokirjastossa

- Johanna Lahtisen artikkeli ”Tietoasiantuntijan rooli ja osaaminen hankkeessa – tapaustutkimus korkeakoulukirjaston asiantuntijuudesta tutkimus- ja kehittämistyössä”. Informaatiotutkimus 1/2013.:
 - Perinteisesti tietoasiantuntijan työ hahmotettu tiedonsiirron avustamiseksi, jossa paikallistetaan tietoaineistoja käyttäjien tarpeisiin (asiakkaat eivät kuitenkaan enää tarvitse tätä palvelua samalla tavalla kuin aikaisemmin)
 - MUUTOS: Työ nykyisin verkkoaineistojen ja sosiaalisen median sisältöjen työstämistä tutkimuksen tueksi
 - tietoasiantuntijasta informaation tarjoajasta konsultoivaksi, tutkimustyötä tukevaksi yhteistyökumppaniksi = **TIEDEAMMATTILAISEKSI**
- Millaisia ominaisuuksia, taito- ja tietotaustaa tiedeammattilaisen työ edellyttää kirjaston informaatikolta?
- Millaisen roolin omaksumista tiedeammattilaisen työ edellyttää kirjaston informaatikolta, jos työ tulevaisuudessa tarkoittaa aikaisempaa vieläkin vahvempaa integroitumista tutkimuksen prosesseihin?
- Onko tiedeammattilaisuudessa enää edes kysymys kirjastotyölle tyypillisestä tietoasiantuntijuudesta?

Tietoasiantuntijatyö yliopistokirjastossa

- Lahtisen artikkelissa esitetystä tapaustutkimuksesta tietoasiantuntijalle löytyi kolme rooliprofiilia, joita kannattaa tarkastella:
 - Tietoasiantuntija ulkopuolisena avustajana - ei omatoimisuutta, vaan odotti, että hänen tietämystään tarvitaan.
 - Tietoasiantuntija toimi oma-aloitteisena tiedonhakijana ja välittäjänä. Hyödynsi osaamistaan tiedonhankinnan menetelmien ja tiedonlähteiden ohjaajana. Hän halusi edistää kirjaston käyttöä markkinoimalla palveluja. Vahva ammatti-identiteetti.
 - Tietoasiantuntija toimi sekä tiedonhankinnan, jakamisen että tiedontuottamisen prosesseissa. Mukana ajatus hanketoiminnan **jaetusta asiantuntijuudesta**.
- Voimme kaikki olla yhtä mieltä, että roolit on helppo tunnistaa ja tyyppien edustajia jokaisessa organisaatiossa!
- Lahtinen liittyy tarkasteluunsa **tiedon käsitteen**, jolloin rooliprofiilit avautuvat vielä havainnollisemmin:
 - Välittämisen- ja tiedonsiirron tehtävässä tieto ymmärretään objektin kaltaiseksi, staattiseksi (huom! oma lisäykseni), varastoitavaksi asiaksi.
 - Uudet toimintatavat korostavat tiedon jakamista ja luomista, jolloin **tiedolla on prosessin** omainen luonne – kirjasto ei voi osallistua jatkuvasti muutoksessa olevaan luovaan prosessiin, jos kirjastoissa ei osata muuttaa toimintatapoja → **kohti osallistuvia prosesseja!**

 Kiitos!

5.11.2013

Marja Kokko

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
KIRJASTO

